

5 KATOWICE – OSIEDLE NIKISZOWIEC (KOLONIE ROBOTNICZE - O. WIELKOMIEJSKI - GZM) - ID. 270

Najważniejsze cechy lokalnych form urbanistyki i architektury:

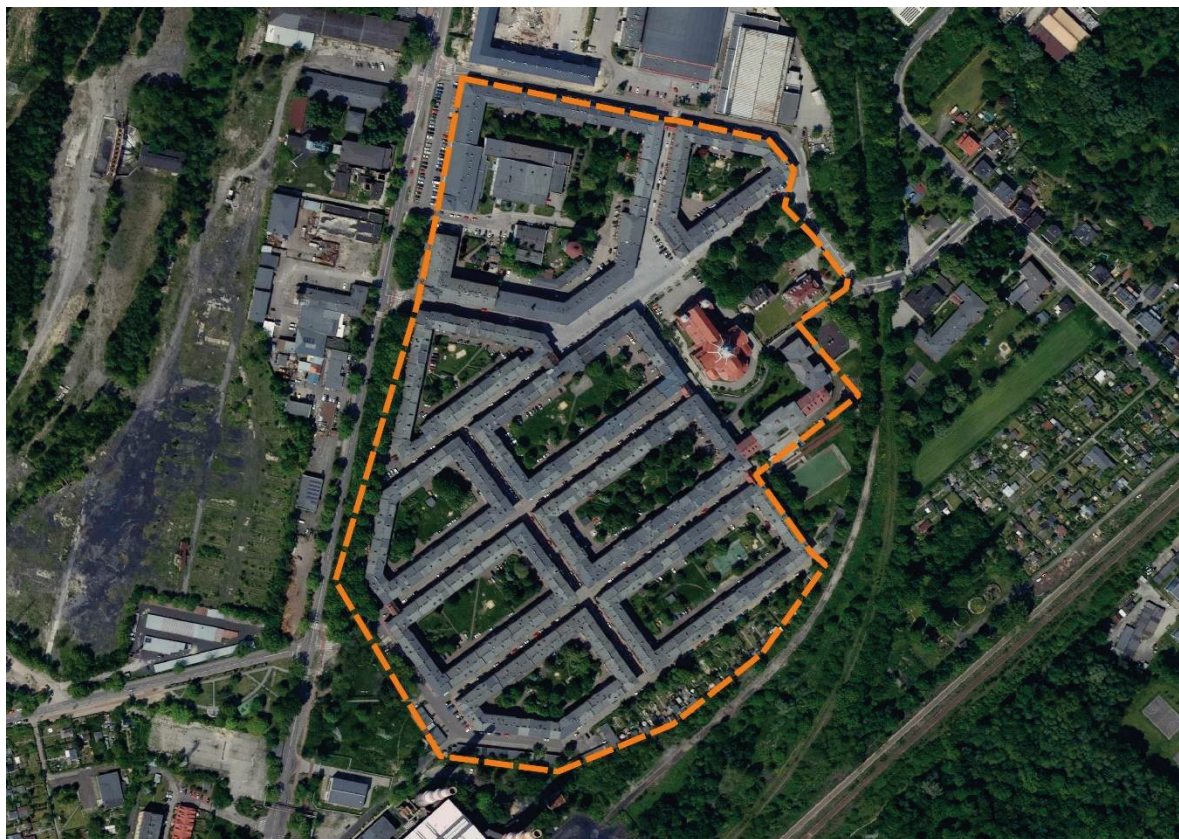
- „Pomnik Historii” - dobrze zachowany, jednorodny układ urbanistyczny wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej z początku XX. w., w kwartałach zabudowy z obszernymi, zielonymi wnętrzami, z centralnym placem, z usługami wbudowanymi w parterach,
- architektura o cechach regionalnych charakterystycznych dla osiedli robotniczych, dachy o małych spadkach, zróżnicowana, bogata dekoracja elewacji z czerwonej cegły licowej.

1	NAZWA LFA			OSIEDLE NIKISZOWIEC
2	LOKALIZACJA			obszar wielkomiejski – GZM, Katowice - osiedle robotnicze, ul. Szopienicka, Nałkowskiej, Giszowiecka, „Pomnik Historii” ze względu na wartości artystyczne, kulturowe oraz autentyczność jako wybitny przykład robotniczego osiedla patronackiego z początku XX w. (14.01.2011 r.)
3	KATEGORIA	funkcja		mieszkaniowa wielorodzinna, usługi wbudowane i wolnostojące
		rodzaj		wielkomiejska zabudowa mieszkaniowa
		spójność obszarowa		jednorodny zespół zabudowy kwartałowej na siatce ulic, z centralnym placem (rynkem), osiedle patronackie dawnej kopalni węgla kamiennego „Staszic” (d. „Giesche”), początek XX. w. (proj. arch. Emil i Georg Zillmannowie, 1908- 1912 r.), z kościołem neobarokowym p.w. św. Anny, szkołą, obszerne wnętrza kwartałów z zielenią niską i wysoką
4	CECHY CHARAKTERYSTYCZNE			PARAMETRY
5	układ zabudowy, w tym linia zabudowy			zabudowa kwartałowa na siatce ulic z centralnym placem (rynkem), z usługami w parterach budynków, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna o wys. do IV kondygnacji
6	forma budynków	gabaryty obiektów	wysokość zabudowy	wys. do IV kondygnacji, 11 – 13 m
			proporcja, kształt bryły	zabudowa pierzejowa wzdłuż ulic, z bramami wjazdowymi do dziedzińców, w części rynku - Pl. Wyzwolenia - podcienia
			wysokość górnej krawędzi elewacji frontowej, proporcje pomiędzy wysokością ściany (jej gzymsu lub attyki) a wysokością dachu	ok. 12 m, 1:0,1
			geometria dachu (kąt nachylenia i układ połączeń dachowych)	ok. 15%, dachy dwu i wielospadowe
			poziom posadowienia parteru	0,5 – 0,7 m

		procent przeszklenia elewacji	15 - 25%
7	charakterystyczne elementy konstrukcyjne i zdobnicze		budynki murowane z cegły licówki, bogata i zróżnicowana dekoracja murarska elewacji, dachy o małych spadkach kryte papą
8	stosowane materiały wykończeniowe		cegła licowa klinkierowa, stolarka drewniana
9	charakterystyczne cechy elewacji budynków, w tym	kolorystyka	ściany w odcieniach czerwieni
		cechy stolarki okiennej i drzwiowej: kolorystyka, podział kwater okiennych i drzwiowych, stosowane materiały	okna i drzwi drewniane, kolorystyka okien - odcienie czerwieni, dekoracja drzwi wejściowych indywidualna, zróżnicowana, kolorystyka drzwi - brąz, odcienie czerwieni, szarości
10	charakterystyczne cechy dachów budynków w tym	kolorystyka	dachy ciemno szare/grafitowe
		stosowane materiały	papa smołowa /asfaltowa
11	cechy małej architektury i ogrodzeń	detal architektoniczny	murki i ogrodzenia z cegły klinkierowej na podmurówkach betonowych, nawierzchnie ulic i placu z kostki i płyt granitowych, w części nawierzchnia asfaltowa
		stosowane materiały	cegła, beton, kostka i płyty granitowe

Rekomendacje i wnioski dotyczące zachowania charakteru obszaru LFA:

Utrzymanie zachowanego układu urbanistycznego osiedla Nikiszowiec. W przypadku wprowadzania nowej lub modernizowanej zabudowy utrzymanie układu i skali zabudowy, formy dachów, ich pokrycia, kolorystyki i detali elewacji. Utrzymanie spójności jednorodnego zespołu zabudowy kwartałowej na siatce ulic, z centralnym placem (rynkiem), osiedla patronackiego kopalni węgla kamiennego „Staszic” (d. „Giesche”), początek XX. w. (proj. arch. Emil i Georg Zillmannowie, 1908-1912 r.), z kościołem neobarokowym p.w. św. Anny, szkołami, obszernymi wnętrzami kwartałów z zielenią niską i wysoką. Usługi w parterach budynków (m. in. w podcieniach przy Placu Wolności), zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna o wys. do 4 kondygnacji (11-13 m). Zabudowa pierzejowa wzdłuż ulic, z bramami wjazdowymi do dziedzińców, w części rynku - Pl. Wyzwolenia – podcienia. Budynki murowane z cegły licówki, bogata i zróżnicowana dekoracja ceglana elewacji, dachy o małych spadkach. Elewacja w odcieniach czerwieni, okna i drzwi drewniane, kolorystyka okien i gładzi okiennych - odcienie czerwieni, dekoracja drzwi wejściowych indywidualna, zróżnicowana, kolorystyka drzwi - brąz, odcienie czerwieni, szarości; dachy ciemno szare/grafitowe, pokryte papą smołową /asfaltową. Niewprowadzanie ogrodzeń.

Ryc. 25. Katowice - Osiedle Nikiszowiec - patronackie osiedle robotnicze - zespół mieszkaniowy o jednorodnej zabudowie kwartałowej na regularnej siatce ulic.

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Obszary zabudowane wyróżniające się LOKALNĄ FORMĄ ARCHITEKTONICZNĄ (LFA)

Ryc. 26. Katowice Nikiszowiec – widok centralnego Placu Wyzwolenia. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 27. Katowice Nikiszowiec – zabudowa mieszkaniowa z usługami w podcieniach. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 28. Katowice Nikiszowiec – północno-zachodnia pierzeja Placu Wyzwolenia. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 29. Katowice Nikiszowiec – ulica z wielorodzinną zabudową mieszkaniową. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 30. Katowice Nikiszowiec – zachodnia część centralnego placu (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 31. Katowice Nikiszowiec – zieleń we wnętrzu kwartału mieszkalnego, w tle kościół św. Anny. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 32. Katowice Nikiszowiec – widok zabudowy mieszkaniowej z wnętrza kwartału. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 33. Katowice Nikiszowiec – detal ceglanej elewacji budynku. (fot. A. Grzybowski).